

JABŁUSZKO (36) *sb n*

a oraz o jasne (tak w -o).

sg *N* jabłuszko (3). ◇ *G* jabłuszka (4). ◇ *A* jabłuszko (2). ◇ *I* jabłuszki(e)m (2). ◇ *L* jabłuszku (1).
◇ *pl N* jabłuszka (13). ◇ *G* jabłusz(e)k (4). ◇ *A* jabłuszka (3). ◇ *I* jabłuszki (2) *RejZwierz*, jabłuszkami
(1) *CzechEp*. ◇ *L* jabłuszk(a)ch (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVI – XVII w.*

Dem. od „jabłko”:

1. *Owoc jabłoni* (21) : Aby potym dáley ízedł/ gdzye pirwey nie bywa!. Vźrzał áno iábłufzká
piękney czyrwo- ności/ Płyną po oney rzece/ od gor wyfokości. *RejWiz* 177, 65v; *RejZwierz* 100,
102; ánoć niofą iábłufzká/grufzczeki/ wifneczki/ fliweczki s pirwżego ízczepienia twego. *RejZwierc*
109, 92, 107v.

W porównaniach (3): NEfzpuły íeft owocz íedne^{go} drzewka kolącze^{go} małe iako iábłufzka *FalZioł*
III 19b; Są tyránnowie czyrwone iábłufzká/ Z wirzchu nadobne we wnątrz leśna grufzká. *RejZwierc*
226, [193].

W przén (1) : Bo pátrż ná ludzkie ftany ná iákíey fą kryfie/ Rownie gdy iáko iábłko tacza fie
po mífie/ Z wirzchu piękne czyrwone/ á we wnątrz íprochniáe/ [...] O gdyby káždy weźrzał z nas
we wnątrz do fiebie/ Iáki tám mamy robak vftáwicznie grzebie. [...] Fráfunk/ kłopot/ niemocy/
á funnienie gorfze/ To íelzcze bárzyey gryzye/ to ma żądło íporfze. A choctay fie to zwirzchu
iábłufzko czyrwieni/ Wierz mi gdy fie obaczy/ íż wnet fárbę zmieni. *RejWiz* 53.

Przen (2) :

a) *Drobiazg* (1) : A íelli go [*przyjaciela omylnego*] teź sfukałz/ poznawfzy omylność ferczá íego/
o bárzo fie ínádnie ledá iábłufzkíem poiednacie. *RejZwierc* 92.

b) *Złudny symbol bogactwa i mocy, może dar, przekupstwo* (1) : ktorých [*wiernych*] Antychrift
Rzymfki/ przez íwoie dawnieyfze dworzány/ tymi iábłufzkámi íwoimi połowíl: y barzo niektore z
nich vbogácił *CzechEp* 350.

a. *Aluzja do bibl. jabłka zerwanego przez Ewę w Raju* (2) :

W porównaniach (2): A niétrzymaycie z íwiatem/ by wam nie prześiádło/ Iáko Ewie iábłufzká/
kiedy íe vrwáła *SiebRozmyśl* [M]v, [M]v.

W przén (2) : *RejWiz* 133v; A wždy przedfíę iábłufzká ímákuią/ A thák tobą mífternie bláznuią
[...] íelzcze z oycá Adámá twoiego/ Ktory zwiedzyon dla íákomftwá íwego. *RejPos* Bv.

b. *mit. Złote jabłko, które Parys przysądził bogini Wenus* (4) : Rzekłá Pállás/ nie mnieć to onego
iábłufzká Było dano *RejWiz* 85v, 85v; *RejZwierz* 49v.

Wyrażenie: »jabłuszko złote« (1): íłychałem ía o tym/ Co ono powiedáli o iábłufzku złotym/ Co
ípádło Parííowi z niebá *RejWiz* 85v.

2. *Owoc rośliny* (2) : Samicza [*pokrzyk*] tedy ma barwę poczerniałą [...] lífthy kładące fie po ziemi/
á w pośrodku líftow iábłufzka okrągłe požółciałe *FalZioł* I 86c, I 86c.

3. *Przedmiot okrągły o kształcie jabłuszka; kulka, ozdoba przeważnie z drogocennego kruszcu; halter*
Mącz, sphaerula Vulg (13) : [*weźmi*] mąki íęczmienney/ krochmalu/ białek dobrze vbity z íaia
íwieżego [...] zmíelzay ípołem á po czyń iábłufzka [...] A vmyway fie niemi wmíafío mydła. *FalZioł*

II 20b; Spráwif y lichtarz ukowány ze złotá naczytífego: ftolec ie^g/ fłupek y pręthy/ y czáfzki/ y iábłufzká y kwiáty ná kxtałt liliey śniego pochodzące. *Leop Ex 25/31, Ex 25/33 [2 r.]*, 34, 36; LAnczufek z rozmaitem smalczem, w nim piecz iablufek, wkáfdim po dwie tabliczek Diamentowich, i drugich piecz iablufek *WyprKr 16, 22v; BielKron 34*; Halter, Ołowna kulká álbo yábłufzko które cy którzy táncuyą albo którzy fie po powroziech pufzczáyą w ręku máyą áby ym w miarę przychodźilá waga y skoki. *Mącz 153a, 28a; BudBib 3.Reg 6/18*.

Cf **JABŁECZKO**

LW